

[DE VOCATIONE OMNIUM GENTIUM.]

ADMONITIO IN LIBROS DE VOCATIONE OMNIUM GENTIUM.

1. Hos libros Quesnellus nomine Leonis inscriptos edidit. Cur vero nos eidem pontifici adimendos, ac in appendicem rejiciendos putavimus, patebit ex observationibus secundae Quesnellianae dissertationi subjectis, quibus ejus argumenta ad calculos revocabimus. Vulgati primo fuerunt iidem libri inter S. Ambrosii Opera ex codice qui Ambrosii nomen praeferbat, et non solum multis scatebat erroribus, verum etiam carebat longo illo testimonio quod S. Gelasius papa ex hoc opere recitaverat. Joannes Sotellus in editione Lovaniensi anni 1565 hos libros S. Prosperi Aquitani Operibus inseruit auctoritate trium mss. exemplarium S. Martini Lovaniensis, Camberonensis, et Bonefiensis, quae illis Prosperi nomen praefigunt; sed nihil emendavit in textu, supplevit nihil. In Duacensi autem editione Operum S. Prosperi anni 1576, ex eodem codice Camberonensi Joannes Olivarius supplevit quidem locum insignem qui deerat, at variantes margini affigens, textum intactum plerumque reliquit. Quesnellus praeter has variantes manuscripti Camberonensis usus est alio codice Thuaneo, Prosperi, ut aliunde credimus, nomine inscripto, et horum duorum exemplarium subsidio nonnulla errata in textu emendavit. Novissimus S. Prosperi editor Parisiensis anni 1711 adhibuit tertium codicem Joliensem

melioris notae, cui Prosper item inscribitur; ac ex eo non pauca loca restituit.

2. Nos tres mss. libros Vaticanos praecipue contulimus. Primus est codex Vat. Reginae 293 pergamenus in quarto, saeculi circiter XI, ubi Prospero libri ascribuntur hoc titulo: *Incipit liber primus Prosperi de vocatione omnium gentium*. Hic autem codex notam habet praefixam in fronte: *Liber S. Petri sanctique Rodoberti de Cella*; quae bibliothecam indicat ad quam idem codex olim pertinebat. Alter est Vat. 268, item pergamenus in-folio, ejusdem circiter saeculi, qui Ambrosio opus adjudicat. Tertius est Vat. 262, in quarto, saeculi XV, qui nomen Prosperi in fronte exhibet. Licet autem hic codex recentior sit, saniores tamen lectiones ut plurimum suppeditavit, nec non locum illum quem in caeteris frustra quaesitum ex hoc uno ms. restituimus. Ne in citandis his codicibus prolixiores simus, primum ms. indicabimus numero arabico 1, secundum numero 2, tertium numero 3, sic: *Vat.* 1, 2, vel 3. Praeter hos sunt alii tres codices, Vat. Palatinus 236 saeculi IX vel X, Vat. 558 saeculi XI, et 559 saeculi XV, qui Prosperum pariter praeferunt; et unus Vat. 281 saeculi XIV, qui Ambrosium praefigit.

3. Horum autem codicum recensio duo observanda suggerit, quae non inutilia fortassis erunt ad conjiciendum auctorem. Primo falsum est codices Vaticanos qui Ambrosium praeferunt esse vetustiores illis qui Prosperi nomine inscribuntur. Neque enim Vat. 268 est nongentorum annorum, sed XI circiter saeculo scriptus agnoscitur; cum codex Palat. 236 uno vel altero etiam saeculo anterior sit; sicut etiam ille quem Hincmarus habuit, dum pluribus in locis sub Prosperi nomine hoc opus allegavit. Codices vero Vat. Reg. 293 et Vat.

558 ejusdem saeculi sunt ac ille qui Ambrosio praenotatur. Secundo ex codicibus hactenus adhibitis tres tantum Ambrosium praeferunt, nimirum Vat. 268 et 281, nec non ille ex quo primum hi libri sub Ambrosii nomine prodierunt, et hi omnes aequae multis erroribus corrupti sunt, ac longo illo testimonio quod capite 7 libri I, ex mss. Prosperum praefigentibus restitutum fuit, omnes similiter carent; adeo ut ex uno eodemque exemplari pariter corrupto et diminuto derivati noscuntur. Octo autem codices Prosperi nomine praesignantur, Camberonensis, Thuaneus, Joliensis, Palat. 236, Vat. Reg. 293, Vat. 262, 558 et 559, omnesque multo emendatiores sunt, nec insigne illud testimonium omittunt.

4. Ex his autem duabus observationibus quamdam conjecturam auctori discernendo utilem inferre et proponere liceat. Cum omnes codices qui Ambrosium signant aequae luxati et corrupti ex unico vitiato exemplari proficiscantur, primi illius librarii oscitantia vel arbitrio fieri potuit ut vel nomen Prosperi, quod erat in vetustioribus mss. in Ambrosium mutaret, vel (quod probabilius est, et frequentius aliis in operibus accidit) libros sine auctoris nomine subjecerit Ambrosii Operibus; ex quo alii posteriores amanuenses occasionem sumpserint tribuendi illos Ambrosio; cui tamen iidem certe nequeunt ascribi, uti Quesnellus evidenter ostendit dissert. 2, nec antiquioribus temporibus atque codicibus ascriptos scimus. Econtra cum omnes codices Prosperum praeferentes emendatiores et non ita diminuti sint, ac nonnulli etiam vetustiores. palam est hos ab originali antiquissimo ac sinceriori profectos, cui pariter nomen Prosperi inscribebatur. Hinc autem nonne conjicere licet aliquem Prosperum vere esse horum librorum auctorem, licet quis Prosper fuerit

ignoretur? Ita quidem conciliantur probe omnia. Difficultates enim a Quesnello objectae dissert. 2 contra sententias Prosperum ingerentes, id solum evincunt horum librorum auctorem non esse Prosperum Aquitanum. At si dicatur esse aliquis alius Prosper aliunde non cognitus, qui sub Leonis aevum et ante Gelasium vixerit, ea objecta nihil officiunt, et hac ratione antiquiorum, et plurium, et emendationum exemplarium fides intacta relinquitur. Simili quoque via conciliari potest auctoritas Cassiodorii, qui libros *de Promissionibus et Praedictionibus Dei* Prospero tribuit. Id per errorem accidisset, si Prosperum Aquitanum intelligere necesse esset; illorum enim librorum auctor Africanus perspicitur. At Cassiodorius Prosperum duobus in libris constanter vocat; patriam autem non designat, cumque ipse huic auctori sit fere suppar, in ejus nomine allucinatus non ita facile dicendus est, cum alius Prosper intelligi queat: sed illi potius per non leve praejudicium allucinati credendi sunt, qui Prosperum Aquitanum a Cassiodorio appellatum praesumentes, duplex hujus testimonium rejiciendum ac errore notandum putarunt. Quidni igitur idem accidere potuit in casu nostro?

5. Gelasii papae textus nihil repugnat, cum *Magistrum Ecclesiae* honoris gratia illum potuerit appellare, qui vel tunc in mss. Prosper nuncuparetur; neque enim hinc cogimur dicere hos libros sine auctoris nomine fuisse editos; quod tamen ex sola Gelasii citatione, qua nomen omittitur, nonnulli colligendum existimarunt.

6. Neque moveat quod quidam addunt, ita potuisse errare codices in tribuendis his libris Prospero, uti errarunt in vindicandis eidem libris *de Vita contemplativa*, qui Julianum

Pomerium habent auctorem. Alii enim codices inventi sunt, et a novissimo Prosperi editore laudantur, qui hos libros Juliano Pomerio vindicant; cujusmodi etiam sunt unus Vat. Reginae 291 saeculi XI, et alius Ambrosianus mille annorum a Muratorio indicatus tom. III. Antiquit. Italic. pag. 847, in quodum excerpta ex antiquis scriptoribus describuntur, unum ex cap. 21 lib. II *de Vita contemplativa* sic allegatur: *Incipit de tertio* (legendum *secundo*, nisi alia divisio obtinuisset) *libro Pomerii ad Julianum*. Econtra vero nulli codices hactenus inveniri potuerunt qui libros *de Vocatione* alii ascribant nisi Prospero vel Ambrosio; ac propterea cum Ambrosii esse nequeant, unus Prosper restat, quem cum non cogamur Aquitanum intelligere (nullus enim codex Aquitanum vocat), alium Prosperum possumus credere, etsi quis ille fuerit non liqueat. Hanc conjecturam, quaecumque sit, lectorum judicio subjicimus, eorum praecipue qui alios codices inspicere et conferre poterunt.

DE VOCATIONE OMNIUM GENTIUM LIBRI DUO. (C)

Jam hos libros, minus recte S. Leoni quam Prospero Aquitano tribuendos, inter hujus Patris Opera edi curarimus, tomo scilicet nostro LI, quo requirendi sunt. Quod autem spectat ad elucidationes quibus in editione Balleriniana opus illustratur, eas in tomo praesenti integre producimus. Vide infra. Quesnelli in illud thema dissertationem cum subjectis Balleriniorum observationibus. EDIT.

